

мали печі зелені, кахльові, полив'яні, а в одній світлиці була піч "кахльова влоська" (тобто італійська). Кахльові печі були не лише в спорудах князівського замку, а й у житлах заможних міщан і селян. У зв'язку з ростом попиту на кахлі розширюється їх виробництво. У XVII ст. в Острозі згадується три горни кахель, які лежали на складі княжих майстерень. За своїм функціональним призначенням кахлі поділялись на рядкові, кутові та карнизні. За своїм естетичним оформленням їх можна розділити на кахлі з зображенням людей, кахлі з зображенням тварин, кахлі з рослинним і геометричним орнаментами. Одним із найцікавіших є фрагмент полив'яної зеленої кахлі із зображенням середньовічного лицаря, який тримає у правій руці щит з гербом у вигляді осяччої голови. Нижня частина його постаті закрита рослинним орнаментом, у загострених стрільчастих листочках якого виявився вплив стилю готики. На іншій кахлі бачимо поясне зображення дами, в якому виявився вплив портретного мистецтва XVI ст.: у кахлі застосована та сама композиція, яка використовувалась на той час у портретах, коли рука зображуваної особи лежить на рамі портрета, наче на підвіконні. На жаль, обличчя не збереглося, залишилась лише частина зачіски - кучері, що спадають на плечі. Такі портретні зображення характерні для епохи Відродження і датуються серединою XVI ст. На одній з неполив'яних примітивних кахель XVI ст. зображено середньовічного вершника на коні, на іншій кахлі, вкритій ясно-зеленою поливою, бачимо зображення рака, який має три голови, дві великі клешні та чотири пари менших ніжок. У музеї зберігається чимало фрагментів кахель XVI-XVIII ст., декорованих рослинним орна-

“Грамматика словенська языка” Вільно, 1586 р.

“Грамматика словенська языка” (слід читати таким чином: “Грамматика словенська языка”) укладена в Острозі викладачами ОА і видана у Вільно (Вільнюсі) 1586 на основі трактату “О осьми частѣхъ слова”. У післямові до публікації твору зазначено: “За прозбою жителей столицы великаго князства литовскаго града Вильни. Сия грамматика словенська языка, з газ(о)ѣилакім славного града Острога властное ѡтчизни яснѣ вельможнаго

ментом із квітів, листя, стебел, які настільки стилізовані, що нагадують геометричні орнаменти народних вишивок або різьблення на дереві. За своїми стильовими ознаками ці кахлі можна поділити на ренесансові та барокові. Для ренесансових кахель XVI - перш. пол. XVII ст. характерна центрична композиція. В центрі кахлі розміщена квітка. Від центру по діагоналях у кути кахлі та перпендикулярно до бічних стінок розходяться стебла з листками та квітами. Кожна плитка обведена обрамлюючою рамкою і становить закінчений елемент, який повторюється в ряді певну кількість разів. На відміну від кахель доби Відродження, орнаментальна композиція барокових кахель др. пол. XVII-XVIII ст. не замикається в одній кахлі, а продовжується в інших, сусідніх. Ряди таких кахель створюють суцільний килимовий орнамент. Майже всі КО XV-XVIII ст. були полив'яні, поліхромні. Найчастіше вживались жовтуваті (залізні), зелені (мідні) або сіро-голубі та білі поливи. У кінці XVIII – на поч. XIX ст., у зв'язку з приєднанням частини західноукраїнських земель (центральної і західної Волині) до Російської держави з'явилося багато кахель із зображенням двоголового орла - герба Росії. Зображення орлів на кахлях то натуралістичні, то декоративно-стилізовані, то сатирично-спотворені. У XIX ст., у зв'язку з поширенням фабричного виробництва кахель, їх ремісниче виготовлення зменшується і практично зникає зовсім.

Лит.: Годованюк О.М. Острозькі кахлі // Нар. творчість та етнографія.- 1971.- № 3.- С. 93-96; Кардашевич.- С. 105-108; Лащук Ю.П. Кераміка // Історія українського мистецтва.- К., 1967.- Т. 2.- С. 392-394; Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України.- К., 1992.- С. 57-111.

пана Константина Константиновича княжати на Острогу... З щодробливого его... ласки видана для наученья и виразумѣнья божественнаго писана”. Першодрук пам'ятки зберігся лише у двох примірниках, причому обидва неповні. Надрукований варіант належить до східнослов'янської редакції. Характерною особливістю першого віленського видання праці є те, що на полях її надруковано латинські відповідники слов'янських термінів, наприклад, Praesens, Futurum, Casus та ін.
Лит.: Німчук В.В. Мовознавство на Україні в XIV-XVII ст. К., 1985.- С. 69-145.